

ನಾ ಕಂಡ ಚಂಪೆ

(ಜಿ.ಎಂ. ನಟರಾಜನ್)

ಚಂಪೆ ಎಂಬುದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿನ ಪಾಲಕ್ಕಾಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾಲಕ್ಕಾಡು ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅದಕ್ಕೆ 20 ಕಿಲೋಮೀಟರುಗಳ ದೂರವಿರುವ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಈ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 1895 ರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿ, ಅದರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾನ್ ಗಾಂಧರ್ವಗಾನ ಶ್ರೀ ವೈದ್ಯವಾಢ ಭಾಗವತರು, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ಸಂಗೀತ ಮನೆತನದ ಶ್ರೀ ಅನಂತಂ ಭಾಗವತರವರ ಸುಪುತ್ರರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಗುರುಕುಲವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವರ ತಂದೆಯವರಲ್ಲಿ ಪಡೆದು, ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಅಂದಿನ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಲಿಸುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಬಂದು, ದಕ್ಷಿಣ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಖ್ಯಾತಿ ತಂದು ಕೊಂಡು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಇವರನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ " ಚಂಪೆ " ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

2. ಚಂಪೆಯವರು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆಂದು ಮತ್ತಿತರ ಕಡೆಗಳಿಗೆ ತರಳದೇ ಇದ್ದಾಗ, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪಾಲಕ್ಕಾಡಿನ " ಕಲ್ಪಾತಿ " ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ಗ್ರಾಮದ ಖ್ಯಾತ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೂ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪೋಷಕರೂ ಮತ್ತು ಜನಾನುರಾಗಿಗಳು ಆದ " ಜವಳಿ ಅಂಗಡಿ ರಾರು ಚಂದ್ರಯ್ಯರ್ " ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೊಕ್ಕಾಂ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸ್ವಗ್ರಾಮ ಚಂಪೆಗೂ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

1930 ರಿಂದ ಪಾಲಕ್ಕಾಡು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಅದೇ ಪಾಲಕ್ಕಾಡು ಕಲ್ಪಾತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ, ಶ್ರೀ ಚಂಪೆಯವರು ಅವರ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸರಿಯಂತೆ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವರ ಗಂಧರ್ವಗಾನವನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ 4 ವರ್ಷಕಾಲ ಕೇಳುತ್ತಾ, ಅವರ ಸಂದರ್ಶನಾರ್ಥವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸುದೈವ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತ್ತು.

ಭಾಗವರು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಉದಾರಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದವರು. ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿ, ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾನುಭಾವ ಘನವಿಮಾನ್ ಶ್ರೀಪಾಲಕ್ಕಾಡು ರಾಮಭಾಗವತರವರಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೇ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಂಪೆಯವರದು ನಿಹಂಕಾರ ಧೋರಣೆ ಹೊಂದಿದ ಮಧುರ ಸ್ವಭಾವ, ಸಂಭಾಷಣಾ ರಸಿಕರು. ಸ್ನೇಹಪರರು ಆತ್ಮೀಯತೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರೂ, ಆರಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃಹವಾದ ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಪಾಲಕ್ಕಾಡು ಮೃದಂಗಂ ಮಣಿ ಅಯ್ಯರ್ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಕಡೆ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಗೌರವ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಂತಹ ಪ್ರೇಮಭಾವನೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಣಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರಲ್ಲಿ ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಲಯದ ಖಚಿತ, ವಾದ್ಯದ ಸುನಾದದ ಆನಂದ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ವ ನುಡಿತದ ಚಾತುರ್ಯ ಇವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅತಿ ಶಿಫ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಅಂದಿನ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗೌರವಿಸಿ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮುಂದೆ ತಂದವರು ಚಂಪೆಯವರೇ ಎಂದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸರಿ.

ಚಂಪೆಯವರ ಖಚೇರಿ ಅಂದು ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿತ್ತೆಂದರೆ, ಅಂದಿನ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪುರುಷ ವಿದ್ವಾನ್ ಮಣಿ ಪಿಟೀಲು ಚೌಡಯ್ಯನವರೂ ಮೃದಂಗಂ ಮಣಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರೂ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೇ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚೌಡಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ವಾದನದ ವೈಖರಿಯಿಂದ ರಸಿಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿ ಭಾಗವತರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತಂದು ಕೊಂಡು ಹಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಮಣಿ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ಆ ಹಾಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಾಗಿ ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮೆರಗು ಕೊಟ್ಟು ಸಭಿಕರನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ ಕಲಾವಿದರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದೇನೆಂದರೆ ಚೌಡಯ್ಯನವರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ರಾಜಮಾಮಾಣಿಕ್ಕಂ ಪಿಳ್ಳೆಯವರು ಮತ್ತು ದ್ವಾರಂ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ ನಾಯಿದುರವರು ಅವರದೇ ಆದ ವಿದ್ವತ್ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಚೌಡಯ್ಯನವರನ್ನೇ " ಪಕ್ಕವಾದ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ " ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಖಚೇರಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಪೆಯವರು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮಹಾನ್ ಅರಿಯಕ್ಕುಡಿ ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಖಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಕೆಲವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಂಪೆಯವರಾದರೂ ಕೆಲವೇ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವನ್ನೇ ಎಲ್ಲಾ ಖಚೇರಿಗಳಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಸಭಿಕರನ್ನು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಿಕಾಂಬೋಧಿಯ ' ವಿನತಾಸುತ ' ಎಂಬಂತವನ್ನು ಅವರು ಹಾಡಿ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಕೇಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಇನ್ನೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ಹಾಡಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರುತ್ತಾ ಇದ್ದಿತೇ ಹೊರ್ತು ಕುಗ್ಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭಾಗವತರವರು ಸಾಧ್ವಿಗಳೂ ಮತ್ತು ದೈವ ಭಕ್ತರೂ ಹೌದು. ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಗುರುವಾಯೂರಿಗೆ ತೆರಳಿ, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ಅವರ ಮುಖ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾರೀರದಲ್ಲಿ ಆಡಚಣೆಯ ತೊಂದರೆ ತೋರಿ ಬಂದಾಗ ಗುರುವಾಯೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ದಿನ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಪುನಃ ಶಾರೀರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾಗವತರು ಸಂಗೀತ ತೇಜಸ್ವೀ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಗೀತ ತಪಸ್ವಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಚಂಪೆಯವರು ಸಂಗೀತ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಬಂದಾಗ, ಸಂಭಾವನೆಯು ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ ಘನತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಂತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ, ಹಾಡಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಬಿಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಬಿದ್ದರೆ, ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆಯೇ ಹಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರ್ತು, ಘನತೆಯನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಂಪೆಯವರ ಸಂಗೀತದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಏನೆಂದರೆ, ಅವರ ಅಮೋಘವಾದ ಕಂಚಿನಂತಹ ಶಾರೀರದ ವೈಖರಿಯು ಸಭೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾದಮಾಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ವಿಶಾಲ ವಿದ್ವತ್ ಸಂಪತ್ತು ಸಭಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡಿಕೆಯಿಂದ ಆನಂದಿಸಿ ತಲೆತೂಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚಂಪೆ ವೈದ್ಯನಾಥ ಭಾಗವತರ ಸವಿನೆನಪು ತಂದುಕೊಂಡು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅವರ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ರಾಗವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸುರಿಮಳೆಯಂತೆ ಸುರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಿರುಕಾಳನ್ನಾಗಲೀ, ಸ್ವರ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸರಳವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರ ಸರಣಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತ್ವರಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಗಮಾಲಿಕಾ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಬರೆದು, ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಅಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಹೇಳಿ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕುಳಿತು ಸೊಬಗನ್ನು ಸವಿದು ಆನಂದದಿಂದ ಅವರ ಹಾಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾ ಗಾನಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದವರೇ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳು.